

Infoblad 7 | Financieringsmodellen voor de veredeling van biologische zaadvaste rassen

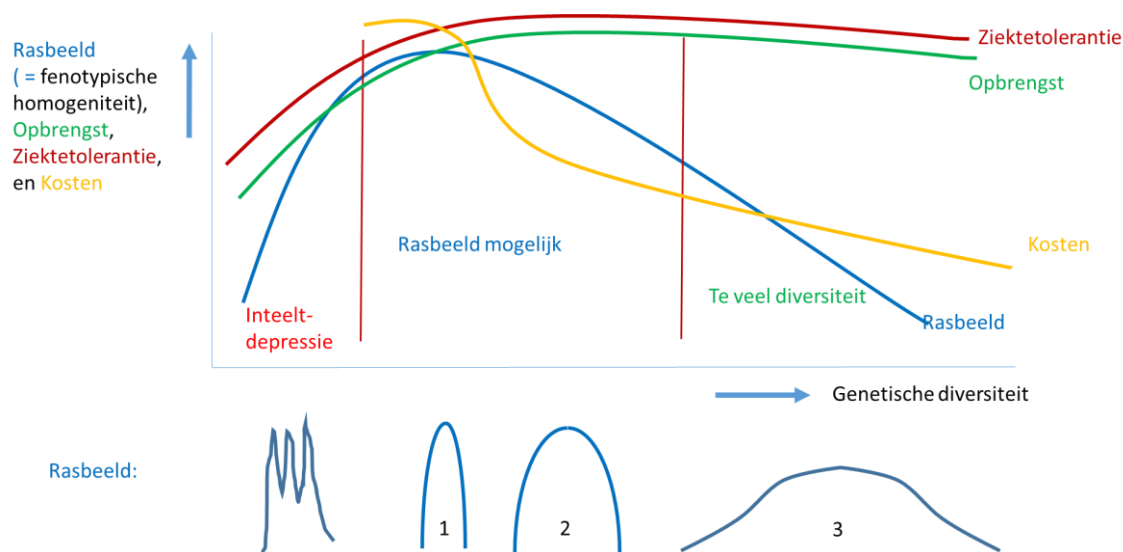
Inleiding

Veredeling van nieuwe rassen is een langdurig proces dat veel tijd en inspanning kost. Op dit moment is de omvang van de biologische sector nog te klein om dit vanuit zaadverkoop, de traditionele manier om veredeling te financieren, te kunnen bekostigen. Vanuit bepaalde wensen, zoals gedeelde verantwoordelijkheid vanuit de keten, is er ook de vraag naar de ontwikkeling van alternatieve financieringsmodellen. In dit infoblad wordt beschreven hoe dergelijke financieringsmodellen er uit kunnen zien en wat de voorwaarden en kansen hiervan zijn. Hierbij wordt gekeken naar zowel de sociaal-economische als de agro-ecologische dynamieken en hun samenhang (Figuur 1).

Eerst de kansen

Vanuit de biologische principes is het wenselijk dat gewassen wat meer genetische diversiteit hebben om zodoende beter om te kunnen gaan met ziekten (ook wel veldtolerantie genoemd) en een betere samenwerking met het bodemleven, dat bijdraagt aan een betere opbrengststabiliteit. Een zogenaamde win-win situatie. Meer genetische diversiteit betekent een wat minder strak rasbeeld. (zie rasbeeld 2 en 3 in Figuur 1). Er zijn dan twee scenario's:

- Bij rasbeeld 2 lijken de planten op elkaar en zijn een geheel, maar vertonen ook onderlinge verschillen. Een bijkomstig voordeel van een ras met wat meer diversiteit is dat de kosten voor het veredelingsproces lager zijn dan gebruikelijk is. Dit kan een factor 10 schelen.
- Bij rasbeeld 3 kan er eigenlijk geen sprake zijn van een rasbeeld omdat de planten allemaal verschillend zijn. Dit wordt ook wel beschreven als een heterogene populatie (of biologisch heterogeen materiaal in de biologische verordening 18/848). Het ontwikkelen van een populatie is relatief goedkoop, heeft als voordelen een goede ziekte-tolerantie en een stabiele opbrengst. Op dit moment lijken populaties vooral interessant voor de verwerking (zoals brood of sappen), of ook voor de korte keten.

Figuur 1: Financieringsmodel voor biologische veredeling: balans in fenotypische homogeniteit en genetische diversiteit bij kruisbestuivers, rasbeeld 1 is homogener dan rasbeeld 2.

Een andere kans is dat op deze wijze rassen en populaties veredeld kunnen worden die passen bij de principes van de biologische landbouw: dus zonder gentech, patenten, mannelijke steriliteit en andere methoden die niet passen bij de biologische landbouw (zie ook infoblad 1 en 2).

Nu de voorwaarden

Een belangrijke voorwaarde is dat ketenspelers met elkaar afspreken dat de uniformiteit van de groenten in het schap ietsje minder mag zijn. Een ietwat kromme komkommer is net zo lekker en voedzaam als een rechte komkommer. Het zoeken naar esthetische perfectie bij zaadvaste rassen (een strak rasbeeld, nummer 1 in Figuur 1) kan leiden tot lagere opbrengstpotentie en meer vatbaarheid voor ziekten. Om de kosten van de veredeling te kunnen dragen, is het belangrijk dat zoveel mogelijk spelers uit de keten bijdragen. Dit kan bijvoorbeeld door een bepaald promillage op de omzet te reserveren voor de financiering van biologische zaadvaste veredeling. Dit kan verder aangevuld worden door middel van private subsidies zoals van Stichting Zaadgoed en door eventuele subsidies vanuit de overheid.

Belangrijk is dat de ketenspelers hun gezamenlijk belang zien. En om die belangen goed naar de consumenten te communiceren. In Europa zijn hiervan verschillende voorbeelden te vinden. Om het belang van biologische zaadvaste rassen makkelijker te communiceren naar de klanten is in Zwitserland het bioverita-label ontwikkeld (zie Figuur 2). Dit label kan zowel op zaden als op verwerkte producten gebruikt worden, om hiermee biologisch zaadvaste rassen zichtbaarder te maken. Inmiddels hebben zo'n 40 granen en zo'n 130 groenterassen dit label. Het label kan gebruikt worden door de ketenspelers om te laten zien dat de biologische producten die ze verkopen 100% bio zijn, van veredeling tot en met verkoop. Het label geeft aan dat de gewassen niet alleen onder biologische omstandigheden geteeld zijn, maar dat ook de veredeling vanuit biologische uitgangspunten en onder omstandigheden is uitgevoerd. Een vraag die nog beantwoord moet worden is of dit label ook passend is in Nederland, of dat het beter is om een ander label te ontwikkelen.

Figuur 2: het bioverita label dat gebruikt kan worden op zaadzakjes en verwerkte producten (zie: <https://bioverita.ch/>).